

שיח ושיג בפרשה

"וַיִּקַּח קִרְחַן בֶּן יִצְחָר בֶּן קֵהֶת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּיחֵם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן:" (טז, א')

בגמרא סנהדרין (קי) אמרו: "כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו, שנאמר: ולא יהיה כקרוח וכעדתו".

ובגמרא קדושין (עא) מובא שבארץ ישראל היו בודקים בזמן ששניים רבים ביניהם מי הוא השותק המוותר ראשון, ולפי זה ידעו שהוא מיוחס, מפני שאדם שאוהב לריב שמץ של פסול יש בו. ועוד אמרו בגמרא סנהדרין (ז) שהתיגרה דומה לפרצה קטנה של מים, שאם אין סוגרים אותה מיד היא מתפרצת ומתרחבת.

כתוב במדרש רבה: צא וראה כוחה של מחלוקת שבכל העברות אין עונשין אלא מכן עשרים שנה ומעלה, ואילו במחלוקת עונשין קטנים וגדולים, ואפילו יונקי שדים. ולכן בבריאה כולה נאמר: "וירא אלקים כי טוב" וכו'. חוץ מיום שני שבו נבראה המחלוקת. ואמרו חכמינו זכרונם לברכה, שאין גדול יותר מהשלום שאפילו בשעה שעובדים עבודה זרה ויש ביניהם אהבה ואחוה שלום ורעות, אין הקדוש ברוך הוא יכול להזיקם. וכמו שנאמר (הושע ד'): "חבור עצבים אפרים הנח לו" אולם אם הם עובדי ה' גדולים והם במחלוקת (כותנות פסים).

ישראל לסגולתו

סגלה לרגשי נחיתות

התרופה היחידה לרגשי נחיתות היא האמונה בתפקיד - כל אחד בתפקידו, ונבאר.

הבורא יתברך בורא כל הנשמות, מי כמוהו יודע מהות הנשמה שבראה, מהו תקונה ותפקידה, וילשם מה שלחה לעולם, ובהתאם לכך הטביע בה טבעים, חשקים, מדות, הבנה, זכרון, רכוז, שמחה, זריזות, וכן בלתי המדות הנפש וכן אם יהיה עני או עשיר יפה או מכוער גבוה או נמוך, והכל במדה ובמשקל מדויק שאין כמוהו, ובטבעים ומדות הללו חפץ ה' שיעבדהו זה, שפך ראתה חכמתו יתברך בנשמה זו שתבוא על תקונה אך ורק בפרטים המדויקים שקבע לו.

ואם בן מה לו לזה למדד עצמו ביחס לאחרים, אין לאדם שום התר להסתפל ולמדד עצמו ביחס לאחרים, כל אדם יש לו תפקיד משלו, ולשון הרב האריז"ל: "ותתקן החלבנה מה שלא תתקן הלבונה", כלומר גם זה הנראה עלוב בלתי מכשיר, בעל מדות וטבעים קשים, וכיוצא שנהו בבחינת "חלבנה", ותקן זה מה שלא תוכל לתקן הנשמה שהיא בבחינת "לבונה" שהנה בעלת פשורים טובים ובעלת מדות טובות ועם כל המעלות הטובות.

ועל בן זה הסובל מ"רגשי נחיתות" ותמיד רואה שהאחרים מצליחים יותר ממנו, וכן זה המכוער בפניו, העני, הנמוך, הפחות חכם, וכן זה שטעויות חזיו תכופים, וכי הוא לא יצליח, ובשל כך חש הוא נחיתי, זה מפני שחש הוא התחייבות כלפי נהג העולם, חש הוא חובות כלפי הצלחותיהם של אחרים, וכאלו ורודפים אחריו להשיגם. על זה להבין, אין לו שום חוב כלפי בני אדם ונהגם, חובותיו המה אך ורק כלפי הקב"ה, וכלפי הקב"ה בנדאי שאין לו לחוש נחיתות, אחר שאלו הם הפלים והאפשריות שנתן בו הבורא, והבורא חפץ בו כמות שהוא, וחושק בו ורוצה בו דוקא בכלים הללו שנתן בו, כך שכלפי הבורא בנדאי יש לחוש בנות ובנעם, ואדרבא - "לב נשבר ונדפה אלקים לא תבזה", וכמובא במדרש, ש"הפלים" שבהם משתמש הקב"ה המה הפלים השבורים דוקא.

ומי שיחזק עצמו באמונה אמתית זו המובאת בכל הספה"ק יצליח ויקום ויתעודד ולא ימוט לעולם ואדרבא יחוש ספוק ושמחה עם עצמו, יחוש בטחון ונעימות בעבודתו.

ויכלל גדול יש לדעת, כמו שחש האדם עם עצמו בן יהא יחס אחרים כלפיו, אם האדם חש נחיתי ומסכן, בן יחס הבריות כלפיו, ואם חש הוא גבור ובטוח בעצמו, שמת בחלקו, מכבד את עצמו, מחזיק מעצמו, כמו בן יהא יחס אחרים כלפיו.

וכל רואיו יכבדוהו ויעריצוהו במה שיש בו בראותם היאך אינו נחות זה בחסרונותיו, זה גופא מה שייקר את כבודו בעיני בני אדם, ויתפעלו מעז רוחו וגבורת נפשו להיות שמת בחלקו, ולבלתי הרגיש נחות, ולמדו ממנו חכמת חיים, ויחשקו להיות כמוהו, ויקחוהו לדגמא ולמופת, שכן הרי זו מכה אצל רבים שאין לה תרופה, וממנו ילמדו וכן יעשו. והדברים בדוקים ומנסים.

ויאמר בעז ובאמונה הפסוקים הנזכרים לעיל באות כה שמועילים לזה.

לאכול לאט

כאשר בעל הבית סועד עם אורחיו, יש לו לאכול לאט, ולסיים את הארוחה אחרון, כדי שהאורחים לא יתביישו להמשיך לאכול כשיראו שבעל הבית סיים את ארוחתו. וגם אם בעל הבית שבע ואינו תעב לאכול עוד, אין לו להפסיק לאכול בעוד שהאורחים סועדים, מפני שהאורחים עלולים להתבייש להמשיך בסעודה. ולכן יאכל בעל כורחו, ויפשוט ידו בקערה לקחת עוד מאכל, עד שיסיימו אורחיו לאכול. ספר צדקה לחיים לגאון רבינו חיים פלאג'י זיע"א (אות קמד), והוסיף, שבודאי שצריך ליזהר שלא לקום מהשולחן וללכת אנה ואנה בעוד האורחים אוכלים, אלא ישב ויאכל עימהם עד גמר סעודתם. (הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

נבלעו בארץ

התנהגותו של שלמה-זיגמונד זעזעה את קהילת יהודי קרקוב. באותם ימים הייתה קרקוב עיר של תורה ויראת-שמים. פריקת העול של הצעיר היהודי הייתה אפוא חריגה מאוד.

זיגמונד נולד בגרמניה, ובנעוריו נטש את דרך התורה והמצוות והחל לחיות חיי הפקר. הוא התחבר עם צעירים לא-יהודים ונעשה כאחד מהם. במרוצת הזמן שינה את שמו לזיגמונד, ונתמנה למנהל אחוזותיו של הנסיך ששלט באזור קרקוב. רבה הזקן של קרקוב באותה עת (בשנת ה'קכ"ג, לפני כ-650 שנה) היה רבי יצחק, גדול בתורה וביראה, שהיה ממגורשי אשכנז. יום אחד הופיע זיגמונד בביתו ובפיו בקשה: הוא מעוניין שהרב יערוך לו חופה וקידושין עם בחירת ליבו.

הרב ביקש לדעת מי הכלה, וזיגמונד נקב בשמה. היא הייתה אישה גרושה, ממשפחה מכובדת, אבל לא יראת-שמים יתר על המידה. הרב הזכיר לזיגמונד כי הוא כוהן ואין הוא ראוי לשאת גרושה. הצעיר הגיב בזעם ואמר כי יתחתן איתה ויהי מה. בתוך כך ניסה הרב לפנות אל הגרושה ובני משפחתה, ולשכנע אותם כי הנישואין האלה אסורים. הללו, שהיו קשורים עם זיגמונד בקשרי מסחר, קיוו כי הנישואין ישפרו את עסקיהם. הם הביעו את ביטחונם כי אם ירצה, יוכל הרב למצוא 'היתר' לבעיה. הם אף הודיעו כי הנישואין יתקיימו בכל מקרה.

כשראה כך הודיע להם הרב כי אם יתבצעו הנישואין יטיל עליהם חרם. כמו-כן ביקש לפרסם בכל בתי-הכנסת בעיר את האיסור המוחלט של נישואי כוהן וגרושה.

בעיר סערו הרוחות. היראים תמכו, כמוכן, בעמדתו של הרב, ומולם התייצבו קרובי משפחתה של הגרושה וכמה מידידיהם, שהחניפו להם.

ההתנגדות התקיפה של הרב נהפכה לאתגר בעבור הצעיר הפוקר. בתוקף מעמדו הרם הצהיר כי הרב עצמו, על אפו ועל חמתו, יערוך לו ולגרושה את הקידושין.

זיגמונד הצליח לשכנע את הנסיך כי הרב מונע ממנו להינשא מתוך דעות קדומות. הנסיך החליט להזמין את הרב אליו, וזימן לפגישה גם את ההגמון. הרב הסביר לנסיך ולהגמון כי אין אלה 'דעות' שלו, אלא זה ציווי הבורא בתורתו, ואין הוא ראוי לנטות ממנו.

ההגמון טען כי בסמכותם של הרבנים להתאים את ההלכה לנסיבות, ושכוחם לתת פירוש של 'תורה שבעל-פה' לתורה שבכתב. הרב דחה את דבריו והבהיר שהתורה שבעל-פה עוברת במסורת מדור לדור, והיא משלימה את התורה שבכתב ואין בכוחה לשנות אותה.

התפתח ויכוח. ההגמון ניסה להביך את הרב, אולם הרב ענה על הכול בנחת ובשפה ברורה. הוא הביא גם הוכחות ממקורות הנצרות, דבר שהרשים מאוד את הנסיך. כאשר החל ההגמון ללעוג לאמונת היהדות הגיב הרב באמרו כי דווקא איש-דת נוצרי צריך לכבד את היהדות, שכן הנצרות באה ממנה...

בסיום הדיון אמר הנסיך, כי אמנם הוא מכבד מאוד את עמדתו של הרב, אך למעשה הוא פוקד עליו לערוך את חופתם של זיגמונד והגרושה.

הרב לא נבהל מדברי הנסיך, והבהיר כי איש לא יוכל לכפות עליו לעשות דבר המנוגד לתורת משה. הנסיך הפטיר בכעס: "נמתין ונראה רצונו של מי יקום".

בוקר אחד הופיעו חיילי הנסיך בפתח ביתו של הרב. בידם הייתה פקודה להביאו אל מרכז השוק, ושם תיערך חתונתם של זיגמונד והגרושה. הרב יצא מהבית בראש זקוף ובמבט נחוש, וכך התייצב מול בני הזוג וחבורת תומכיהם שנאספו במקום. בקול נרגש פנה אליהם הרב והבהיר חד-משמעית כי לא יעשה דבר המנוגד לתורה, גם אם הדבר יעלה לו בחייו. הוא ניסה לדבר על ליבם לחזור בהם, אך הם עמדו במרמם. לבסוף הִתְרַה בהם כי רק הם יהיו אחראים לתוצאות מעשיהם.

זיגמונד והגרושה עמדו מול הרב בחוצפה ותבעו ממנו לקדשם. את המתח באותה שעה היה אפשר לחתוך בסכין. פתאום קרא הרב בקול: "ריבונו של עולם! רוצים לאלצני לעבור על מצוותך. אנא השם, קדש את שמך בעולמך, תן תקווה לדורשיך וחשוף זרוע קודשך כלפי הניצבים נגדך בעזות-מצח!".

הרב הזקן פרץ בבכי והחל לקרוא בדבקות רבה: "ענני ה' ענני, עשה למען שמך הקדוש, הגדול והנורא!".

אך סיים את תפילתו וזעקות אימים פילחו את האוויר. תחת רגליהם של זיגמונד והגרושה נפער בור עמוק, והשניים נפלו לתוכו. ערמות עפר החלו להידרדר אל תוך הבור, וכעבור זמן קצר כיסתה אותם האדמה והם נעלמו.

חיילי הנסיך ניסו לחפור באדמה, אך כל מאמציהם היו לשווא. הנסיך בא לראות את המחזה במו-עיניו ונחרד. הוא שלח שליחים להתייעץ עם ההגמון כיצד לפייס את הרב, אולם השליחים חזרו וסיפרו כי ההגמון ממלמל הברות נטולות משמעות וכי אין עם מי לדבר.

הנסיך החליט ללכת אל הרב ולבקש את סליחתו. הרב קיבל את התנצלותו, אך ביקש דבר אחד – לגדר את המקום בחומת אבנים, לבל יכשלו הכוהנים בהליכה מעל קברי השניים.

לפחות כמאה ושישים שנה לאחר מכן (עוד בימי הרמ"א), עדיין היה אפשר לראות במרכז השוק בקרקוב את חומת האבנים, שהוקמה בהוראת הנסיך, לציון המקום שבו נבלעו שני החוטאים, והסיפור עבר ברעד מדור לדור.